

Feiten - thema 5

Monitoren van ontwikkeling

1. Wetgeving funderend onderwijs

De belangrijkste uitgangspunten voor het onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen vanuit de beide wetten voor funderend onderwijs zijn:

- a. Het onderwijs is afgestemd op de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen en zij kunnen een ononderbroken ontwikkelingsproces doorlopen (WEC; WPO art 8 lid 1; WVO art 1.4 lid 2).
- b. De school biedt individuele begeleiding die is afgestemd op de behoeften van de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben (WPO art. 8, lid 4; WVO art 2.41 lid 1).

2. Toezichtkader inspectie

Het toezichtkader is samen te vatten in vier kernvragen, die ook gelden in de context van de (hoog)begaafde leerling:

- a. Zijn de leerlingen veilig?
- b. Krijgen de leerlingen goed les?
- c. Leren de leerlingen genoeg?
- d. Stuurde de schoolleiding op de kwaliteit van het onderwijs op school?

3. Differentiëren en sturen op het leerproces

Om te kunnen differentiëren en te sturen op het leerproces heeft een leraar zicht nodig op de leerdoe-
len, de beginsituatie van de leerling, de capaciteiten, de ondersteuningsbehoefte en de interesses van
de leerlingen (Roberts & Inman, 2023).

4. In gesprek met de leerling

Als de leraar met de leerling in gesprek gaat over een ingevulde rubric draagt dat bij aan het
aanleren van zelfregulerende vaardigheden. Een veilige relatie en hoge verwachtingen zijn nodig om
kwalitatieve feedback geven op zowel taakniveau als op proces- en zelfregulatie-niveau (Hattie, 2023;
Hattie & Timperly, 2007).

5. Portfolio's

Portfolio's bieden ruimte voor procesgerichte beoordeling en bevorderen reflectie, zelfstandigheid en
motivatie (Chen & Chen, 2020; Johnsen & VanTassel-Baska, 2022).

6. Empathie

Een empathische benadering van teleurstelling, samen met een stimulerende houding, ondersteunt
leerlingen in het waarderen van leerervaringen (Galbraith & Delisle, 2015).

7. Cultuursensitieve gespreksvoering

Cultuursensitieve gespreksvoering houdt rekening met verschillen in culturele normen, waarden en
communicatiestijlen (Severiens & Wolff, 2021).

8. Cultureel bewustzijn

Het risico bestaat dat je je verwachtingen en je interpretaties baseert op je eigen (culturele) normen. Cultureel bewustzijn is belangrijk: verdiep je actief in de achtergrond van de leerling, inclusief waarden, communicatievormen en opvoedingsopvattingen die kunnen verschillen van de jouwe (Van der Heijden et al., 2022).

9. SES en culturele achtergrond

Leerlingen met een lagere sociaal-economische status (SES) of uit een andere culturele achtergrond kunnen bij statisch toetsen benadeeld worden, doordat hun eerdere leerervaringen minder aansluiten bij wat in standaardtoetsen wordt gevraagd (Robinson-Zañartu & Carlson, 2013).

10. Dynamisch testen

Een groot voordeel van dynamisch testen is dat het inzicht geeft in zowel het leervermogen als het leerproces van een leerling. Doordat tijdens het testen actief hulp en feedback worden geboden, wordt zichtbaar hoe een leerling leert, denkt en problemen aanpakt. Die procesinformatie is waardevol bij het bepalen van passende onderwijsinterventies (Jeltova et al., 2007).

Verwijzingen

- Chen, W. R., & Chen, M. F. (2020). Practice and evaluation of enrichment programs for the gifted and talented learners. *Gifted Education International*, 36(2), 108-129.
- Galbraith, J., & Delisle, J. (2015). *When gifted kids don't have all the answers: How to meet their social and emotional needs*. Free Spirit Publishing.
- Hattie, J. (2023). *Visible learning: The Sequel: A Synthesis of Over 2,100 Meta-Analyses Relating to Achievement*. Routledge.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112. <https://doi.org/10.3102/003465430298487>
- Jeltova, I., Birney, D., Fredine, N., Jarvin, L., Sternberg, R. J., & Grigorenko, E. L. (2007). Dynamic assessment as a process-oriented assessment in educational settings. *Advances in Speech-Language Pathology*, 9(4), 273-285. <https://doi.org/10.1080/14417040701435471>
- Johnsen, S. K., & VanTassel-Baska, J. (Eds.). (2022). *Handbook on assessments for gifted learners: Identification, learning progress, and evaluation*. Taylor & Francis.
- Pfeiffer, S. I. (2015). *Essentials of gifted assessment*. John Wiley & Sons.
- Roberts, J. L., & Inman, T. F. (2023). *Strategies for differentiating instruction: best practices for the classroom*. Routledge.
- Robinson-Zañartu, C., & Carlson, J. (2013). Dynamic assessment. In K. F. Geisinger (Ed.), *APA Handbook of testing and assessment in psychology*, Vol. 3. (pp. 149-167). American Psychological Association.
- Severiens, S., & Wolff, R. (2021). *Diversiteit in de klas: Cultuursensitief lesgeven voor gelijke kansen*. Garant.
- Van der Heijden, H., Bruin, K., Kampman, L., & Oosterhoff, S. (2022). *Culturele diversiteit in de klas* (7e druk). Boom Uitgevers.
- Wet op het Primair Onderwijs. Onderwijsinspectie: <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderzoekskader-2021-wat-is-er-veranderd/bijstelling-2025>